

2003); *Erdélyi magyar családnevek* (Nagyvárad, 2005).

Kivételes Murádin László folyóirat-szerkesztői tevékenysége is. A *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, a NyLrK., amely 1990 előtt az egyetlen romániai magyar nyelvészeti és irodalomtörténeti szakfolyóirat volt, a Román Akadémia égisze alatt jelenik meg 1957-től a Nyelvtudományi és Irodalomtörténeti Intézetben. 1968-tól Murádin László lett az örökös szerkesztőségi titkár, jelentős részben most is ő végzi ezt a munkát, miközben - 2007-től - a főszerkesztői tisztséget is ő tölti be. Ez is egyedülálló a magyar szakmai életben, kivételes vállalása és eljesítménye Murádin Lászlónak: élete, mindennapi munkája a folyóirat sorsával is összefonódik immár közel öt évtizede. Az előző nemzedék számára gyakorlatilag az egyetlen publikációs lehetőséget biztosította a folyóirat, háttérben a bizottságot és rangot jelentő Román Akadémiával.

A harmadik terület Murádin László nyelvemlékvé tevékenysége. Akik kollégái lehettünk az elmúlt hosszú évtizedekben, akár némi irigységgel is tapasztalhattuk, hogy őt olvassák a legtöbben, a nyelvészek közül ő van jelen leginkább az erdélyi és különösen a kolozsvári, Kolozs megyei nyilvánosságban. Ma úgy gondoljuk, hogy nem a nyelvet, hanem a beszélő ember nyelvi tudását kell művelni, gazdagítani, és ezzel is bátorítani kell a nyelvhasználatot. Murádin László mintha ezt ösztönösen is tudná, érezné: az ő nyelvemlékvé anyanyelvi nevelés. Cikkeiben elsősorban szavak, szólások, nevek eredetét, jelentését elemzi, a nyelv rejtelmét tárja az olvasó elé. Ez Murádin László egyszemélyes nyelvi közönségszolgálat. Kétezernél is több nyelvemlékvé írásának javarésze kötetekben is olvasható:

A szavak titka (Kolozsvár, 1977); *Szavak színváltása* (Kolozsvár, 1983); *Anyanyelvünk ösvényein. Nyelvemlékvé írások* (Székelyudvarhely, 1996); *Ki volt az a bizonyos Deákné? Rövid nyelvemlékvé írások* (Nagyvárad, 2003); *Anyanyelvi mozaik. Nyelvemlékvé írások* (Székelyudvarhely, 2004); *Babér és borostyán. Válogatott nyelvemlékvé írások* (Nagyvárad, 2012); *Hókuszpókusz. Nyelvemlékvé írások* (Nagyvárad, 2014). Mindezekre való tekintettel, ennek elismeréseként kapta meg 2000-ben az *Anyanyelvemlékvé Erdélyi Szövetsége Nyelvörzés-díját*, 2002-ben pedig Budapesten) az *Anyanyelvemlékvé Szövetsége Lőrincze-díját*.

2000-ben, amikor 70. születésnapján ünnepeltük, felsoroltam mindazokat az intézményeket és helyeket, helységeket, amelyeknek okuk és joguk van arra, hogy köszöntsék Murádin Lászlót. Most sem tehetek mást, másfél évtizeddel később, hiszen az előző köszöntés jó ömennek és hatásosnak bizonyult: itt van közöttünk, munkáját napi rendszerességgel folytatja. 2011-ben egész munkássága elismeréseként kapta meg a *Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztjét*. Közben azonban tagtársunk lett az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága Nyelvtudományi Szakbizottságában, így a Szakbizottság felterjeszthette a KAB 2015. évi fődíjára, „*a Tudomány Erdélyi Mestere*” díjra, és ünnepeltük ezt november 14-én át is vehette Marosvásárhelyen.

A formák, a keretek változnak, de változatlan a tisztelet és az elismerés, a kollegiális és a baráti szeretet: Isten éltesen, kedves Barátunk!

Péntek János
(*A laudáció elhangzott a díjátadási ünnepségen*)
Megjelent Szabadság 2015. nov. 28.

Bálintné Kovács Júlia

Az Úr csodásan működik

Arra gondolok, hogy az itt következő írás akár karácsonyi történetnek, ajándéknak is beillik. Ott kezdem, hogy az EÖGYKE szervezte idei „Barangoláson” (2015) különböző okok miatt nem vehetem részt, és kedves kirándulótársamat, Blankát is elcsábítottam, hogy jöjjön inkább Kolozsvárra, az itteni Magyar Napokat barangolja be. Augusztus 16-án érkezett, a sok lehetőség közül ide mentünk: 18.00 óra Paraliturgia – hit- és hiedelem-élmény a Kárpát-medencében. Válogatás a magyar szakrális népköltészet legszebb alkotásaiból. Előadják: *Nagy Noémi Kriszta* népdalénekes, *Laczkó Vass Róbert* színművész, *Szép András* zongoraművész és *Szép Bálint* hegedűművész. Helyszín: Piarista templom.

Igyekeztünk jó helyet találni, tudtam, hogy sokan leszünk. Egyszer csak leül melénk egy szép hölgy, gyönyörű, dús fekete hajkoronával, és szebbnél szebb ragyogó szemű kislányokkal. Kis idő múlva...

ÉN: Ne haragudjék, hogy megkérdelem: nincsenek örmény gyökerei?

Ő: De igen, nekem is vannak, és a férjem Jeruzsálemi örmény. Gajzágók az örmény őseim.

A beszélgetés megszakadt, kezdődött a koncert.

Hírét vettem, hogy a Keresztény Szó havilap gazdag anyagot közölt az örmény holokauszt 100. évfordulójára. Rákerestem a világhálón, és „véletlenül” (az Úr...) azt az interjút találtam, amiből most részleteket fogok közre adni, karácsonyi ajándék gyanánt, utólag. Fogadjatok szeretettel.

Kiderült, hogy *Gajzágó Aladár*nak, a családfakutatónak a rokona, Aladár pedig nálunk is lakott pár napig amikor Kolozsváron kutatott.

Vakmerő szívek

Kasabian (Ambrus) Éva és *Harry* Chicagóban találtak egymásra és alapítottak családot közel tíz évvel ezelőtt. Éva kolozsvári születésű, az állatorvosi egyetem elvégzése után dolgozni, nyelvet tanulni ment ki az „új világba”. Félig örmény származásúként Chicagóban is kereste az örmény közösségeket, programokat. Egy ilyen rendezvényen ismerkedett meg Harryvel, akinek szülei Jeruzsálemből és Jordániából kitelepült ortodox örmények, ő már Chicagóban született. Közös életükben is központi helye van az istenhitnek. Isten áldásának tekintik eddig született öt kislányukat is, Kamillát, Ágneszt, Zselykét, Csillagot és Bibtort.

Ez év tavaszán merész lépésre szánta el magát a Kasabian család: Chicagóból egy Kolozsvártól 30 kilométerre lévő tanyára költöztek, ahol egy kisebb farmot vezetnek. Az alábbi interjú az új otthonukban tett látogatás alkalmával készült.

A mi utunk nem a világ útja

Ozsváth Judit: Jövő januárban tízéves házassági évfordulót ünnepeltek. Mit mondanátok erről az évtizedről?

Kasabian Éva: Én kicsit korábbról indítanék, megidézve az Amerikába költözés előtti itthoni időt. Egyetemi éveim

alatt a kolozsvári Katolikus Egyetemi Lelkészséghez és a Fokoláre mozgalomhoz kapcsolódtam, szép emlékeket őrzök ebből az időből. Tulajdonképpen több is mindez, mint emlék - életszemlélet, ami ma is megvan. Istennek akkor is meghatározó helye volt az életemben. Nem terveztem végleges elszakadást az országtól, csak rövidebb ideig akartam Amerikában élni. Ez aztán kicsit módosult, Harrynek köszönhetően. Kolozsváron kötöttünk házasságot, de Amerikában éltünk. Ott is fontos volt számomra (majd mindkettőnk számára) a vallásos közösséghez tartozás. Nagyon aktív közösségbe kerültem az amerikai katolikus egyházon belül, ahol rengeteget tanultam. Előbb azt hittem, hogy erdélyiként majd én viszek újat az ottaniaknak, de ez nem így volt. Valóban sokat gazdagodtam abban a hagyományosnak mondható chicagói közösségben.

Kasabian Harry: Az elmúlt tíz évből nem lehet kihagyni öt gyermekünket: a legkisebb nyolchónapos, a legnagyobb pedig kilencéves. 2002 januárjában házasodtunk össze, és decemberben született első kislányunk.

K. É.: Mindig úgy éreztem, hogy valamire meg vagyunk híva, és minden pillanatban ezt keressük. Tudtam, hogy az amerikai létünk ideiglenes, bár most visz-szagondolva nagyon is értékesnek látom az ott töltött időt. Lelki téren komoly támaszt kaptam az ottani közösségektől, sok példaértékű életet élő családot ismertem meg. Ott nagyon sok a nagy-család, sok életvédő közösség tevékenykedik. Ezt itt komoly hiánynak érzem. Annak idején, diákkoromban sem tapasztaltam ezt, amikor közelebről ismertem az itthoni egyházi életet.

Amerikában nagyon fontosak a katolikus egyházon belül működő életvédő

közösségek. A tagok általában a katolikus iskolákból nőnek ki, ahonnan magukkal hozzák az életet szentnek tekintő szemléletet, és nyitottak az új élet befogadására. Pedig ott sem könnyű az élet. Főleg amikor nyolcan-tízen, vagy még többen élnek egy fizetésből. De a tizedik gyermeket is örömmel fogadják...

O. J.: Közös életetek tervezésekor számotokra is egyértelmű volt, hogy ilyen úton indultok?

K. É.: Igen, a férjem is nyitott volt a nagy családra. Viszont nem volt ennyi tudásunk. Nem ismertük például az egyháznak az élet védelmével kapcsolatos tanítását. Az 1968-ban kiadott *Humanae vitae*-ről sem volt tudomásunk. Amikor első gyermekünket vártuk, rengeteget olvastam és sokat tanultam az említett egyházi közösségen belül. Majd elvégeztem egy természetes családtervezéssel kapcsolatos tanfolyamot és a plébánián tanítottam a módszert fiatal jegyeseknek. Ott kötelező ennek ismerete, itt nem hallottam ilyesmiről. Nem tudom, hogy ma milyen felvilágosítás van erről a kérdésről az egyházban, de azt tudom, hogy kinn a fiatalok, a jegyesek nagy része ismeri a természetes családtervezés módszerét és jól tudják, mire vállalkoznak. Persze ott is van liberálisabb ága is az egyháznak, amelyiken belül ezt a szemléletet tabuként kezelik, de a „hagyományos” katolikusok radikálisan megélik a *Humanae vitae* tanítását. Igazi kegyelem volt ezt az arcát is megismerni az egyháznak. Az az igazi szép oldala, hogy megértették: nem azért vállalják a gyerekeket, mert az egyház tiltja a fogamzásgátlást, hanem abból a meggyőződésből, hogy Isten szereti a nagy-családokat és valóban megadja az erőt és az eszközöket is, hogy az ő útján járjunk. Mi vállalni akartuk a gyerekeket, azt

viszont nem tudtuk, hogy milyen nehézségi foka lesz ennek a vállalásnak. De ezt senki nem tudja. Aztán - Istennek legyen hála! - ez nem is volt kérdés számunkra. Megismerkedésünk előtt Harrynek nem volt annyi istenélménye, mint nekem (én sokféle közösségbe, táborba, lelkigyakorlatra jártam már itthon is), de nyitott volt, és egyértelmű volt számára, hogy a családtervezésben is társ lesz kezdettől.

K. H.: Közös életünk elején én felekezetet is változtattam: örmény ortodoxról áttértem a római katolikus vallásra. Részt vettem egy komoly egyéves programon, ahol előkészítettek a katolizálásra. Előszörban a gyerekeinkért tettem, hogy tudjak válaszolni a kérdéseikre, ne tekintsenek kívülállónak. A tanulás azért nem maradt abba, ma is egyfolytában tanulok. Nem is annyira a rítusváltás, mint az egyházhoz való tartozás lett egyre fontosabb számomra.

K. É.: Chicago külvárosában laktunk, hetven kilométerre a központi résztől. A belvárosi *Szent István* király templomba jártunk magyar nyelvű szentmisére, de abban a templomban általában csak néhány idős ember volt, akiket zavart a gyereknövekedés és mocorgás. Panaszkodtak, hogy zajosak a lányok, így aztán úgy éreztük, hogy nem éri meg ekkora utat, áldozatot tennünk. Elkezdtünk egy közelebbi amerikai katolikus templomba járni, ahol csak angol nyelven mutatták be a szentmisét. Ott a templom tele van gyerekekkel, sok nagy-családdal találkoztunk a szentmiséken. Éppen ettől étellel telítettebbek a szentmisék is. Akkor eldöntöttük, hogy oda tartozunk. Hála Istennek, ott néhány több-gyermekes családdal szép barátság alakult ki. Ez nagyon építő volt számunkra, mert láttuk, hogy lehet és érdemes több gyermeket vállalni, és tényleg olyan szép dolgokat

hoz ki Isten az olyan emberek életében, akik vállalják, hogy az ő tervei szerint éljük az életet. Aztán ahogyan a gyerekek nőttek, mégis hiányzott a magyar közösség. Ekkor elkezdtünk rendszeresebben járni a Szent István király plébániára, ahol más lett a kapcsolatunk a közösséggel, mert a gyerekek már kapcsolódtak személyekhez, akik meg is szerették őket. Végül is majdnem mi voltunk az egyedüliek gyerekekkel, és így a lányoknak lett egy csomó „nagyamájuk” és „nagyatájuk”. Lassan éreztem, hogy kellene egy gyermek-közösség is, ahol a gyerekek használhatnák a magyar nyelvet, sőt fejleszthetnék is nyelvtudásukat. Ilyen nem volt. Körbe kérdeztem pár szülőt, hogy bejönnének-e szombatnként egy ilyen iskola kedvéért a belvárosba (ez majdnem mindenkinek minimum egy-órás utat jelentett). Pozitív választ kaptam, így meg is kérdeztem a templomban, hogy helyet adnának-e egy óvodai-iskolai programnak? Erre is pozitív volt a válasz. Aztán jöttek és jöttek a gyerekek. Senki nem tudta, hogy a tervezett 10-15 gyereknél többen jönnek-e el. Az első évben több mint hetvenen, a másodikban több mint százan végeztek, és idén, a harmadik tanévben több mint 120-an vannak beírva. Sok-sok szülő és önkéntes ajánlott segítséget. Egyes családok hallatlan munkára képesek annak érdekében, hogy gyerekeik megmaradjanak magyarnak. Nemcsak a gyerekek nyertek ebből a közös munkából, hanem a szülők is. Megismerkedtek, barátságok alakultak ki, szép kis közösség formálódott. Nekem nagyon-nagyon hiányzik ez a közösség, az iskolai munka, a gyerekek. Kicsit olyan, mintha valamelyik gyermekemet otthagytam volna.

O. J.: Gyermekeitek tehát magyar nevet és magyar nevelést is kaptak, kapnak. Nyilván ebben is egyetértettetek.

K. H.: Kezdetben azt hittem, hogy Éva személyében egy örmény lánnyal állok szemben, hiszen tagadhatatlan örmény jegyek vannak rajta, aztán kiderült, hogy - velem ellentétben - a nyelvet sem beszéli és az örmény kultúrát sem tekinti anynyira a sajátjának, mint a magyart. Meg is lepődtem, hogy jobban értékeli a magyarságát, mint az örménységét. Aztán megértettem, hogy ő magyar kultúrában nőtt fel, és ez továbbra is fontos neki. Sőt, nagyon szeretem az erdélyi magyarságát, és igyekszem támogatni mindenben, ami fontos neki.

O. J.: Hogyan született a visszatelepülés, sőt a tanyasi élet gondolata?

K. É.: Utóbbi mindig is ott volt a terveim között, ezért is végeztem állatorvosi egyetemem. Eleve falun akartam dolgozni. Ez a tanya három kilométerre van a legközelebbi falutól, anyai nagyszüleim éltek itt, édesanyám is itt nőtt fel, majd én is sok nyarat töltöttem itt, mindig is vonzott ez a világ. Az volt a tervem, hogy egyszer majd én is itt fogok gazdálkodni a társammal. Aztán lediplomáztam, majd megkaptam az amerikai vízumot. Úgy éreztem, hogy Isten adta, mert én azt igazából nem is kértem. Sejtettem, hogy valamilyen céllal történik, de akkor még nem értettem, miért. A vágy tehát, hogy falun, egyszerű emberek, állatok között éljek, mindig is ott volt bennem. Ezt a vágyamat jól ismerte Harry is. Már egy ideje terveztük az ideköltözésünket, de aztán mindig változott valami. A családi körülmények viszont olyan irányba változtak az idén, hogy gyorsították a döntést. Tudtuk, ha most nem, akkor soha nem jövünk ide. Aztán döntöttünk, és attól a perctől, hogy döntöttünk, minden ebbe az irányba mutatott. A gyerekek is nyitottak voltak rá, a chicagói házuk ügyeit is el tudtuk

intézni - így hát mindenünket eladtuk odakint és ideköltöztünk.

O. J.: Nem lett volna egyszerűbb egy amerikai faluba vagy tanyára költözni?

K. É.: Döntésünkben nagyon fontos szempont volt a magyarság is. Magyar öntudatom Amerikában még jobban erősödött, ott még határozottabban éreztem, hogy idetartozom és itt kell élnem. És amikor a jó Isten öt gyermekkel ajándékozott meg, azt éreztem, hogy őket Erdélynek kell adni, s nem Amerikának. Amerikában van elég gyermek, itt pedig nincs.

K. H.: Mindig tudtam, hogy Évi itt akar élni, és nem akartam visszatartani őt ettől. Abban viszont nem hittem, hogy ilyen gyorsan fog ez történni. Nem gondoltam, hogy kéthónapos csecsemővel fogunk költözni. Nem így terveztük, de elfogadom, hogy Isten akarata volt minden.

Már a házasság előtt volt arról szó, hogy visszajövünk Erdélybe. Mindig is tiszteltben tartottam Évának ezt a vágyát.

Dátumról nem nagyon beszéltünk, csak olyan „majd” szintjén élt bennünk a dolog. Én azt hittem, hogy majd nyugdíjas korunkra települünk ide. Nem gondoltam, hogy az ottani munkakörömet az itteni traktorvezetésre és egyéb tanyasi munkára cserélem fel. Persze, tudtam, hogy nagy változás lesz az életünkben, de nem láttam tisztán a részleteket. Nekem itt minden más, mint otthon. Van egy amerikai mondás: „Fiatalember, menjen Nyugatra!” Ebben mi kicseréltük az utolsó szót. A chicagói Skyline autópályát, amin oly sokat vezettem, s ahonnan sokszor megcsodáltam a város fényeit, a tiszta égboltra cseréltem fel. Ez azért sokkal jobb, mert ez tisztább.

O. J.: A tisztaság volt tehát a döntő?

K. H.: A családom tisztelete és szeretete volt a döntő.

O. J.: És akkor összecsomagoltatok és jöttetek.

K. É.: Mint említettem, nagyjából mindenünket eladtuk vagy elajándékoztuk, s csak néhány fontosabb dolgot küldtünk át hajón Európába. Én jöttem el előbb a gyerekekkel, a férjem két hónap múlva jött utánunk. Itt egy működő farmot találtunk, ahol reggeltől estig dolgozni kell. Eddig az idén elhunyt nagybátyám és az ő segédei végezték ezt a munkát, az ő halálával viszont minden munka ránk maradt. Gyakorlatilag ott kellett folytatnunk, ahol ő abbahagyta. Sok időnk nem volt gondolkozni, munkához kellett látni, így a berendezkedés is nehezen ment. Sok holmink még ma is dobozokban van. A testvéreimtől rengeteg segítséget kaptunk, de jöttek és segítettek, vagy segítséget ajánlottak fel a rokonok és a falubeliek is. Még elég messzi vagyunk attól, hogy tisztán lássuk a jövőnket, csupán annyit tudunk, hogy a tanyasi gazdálkodásból szeretnénk biztosítani a megélhetésünket. Ha sikerülne fenntartani egy jól működő biofarmot, több környékbeli embernek is

munkát adhatnánk. Ebben a munkanélküli világban ez külön elégtétel lenne számunkra.

O. J.: A természetközeli élet, gondolom, számotokra az istenközeli életet is jelenti.

K. É.: Persze. Amerikában is jártam hasonló farmokon, láttam jól működő bio-gazdálkodásokat, akik működtették, mindig nagyon jó kapcsolatban álltak Istennel.

Az általam megismert gazdálkodók mindegyike meg akarta mutatni az embereknek azt a gazdagságot, amit Isten adott, és rá akart világítani arra, hogy mennyivel több ez a város szennyezett világánál. Úgy érzem, hogy minket is ez vonz. Isten tényleg mindent megad, és tökéletesként adja, amit ad. Akkor miért kell másképpen csinálni?! - A mi utunk nem a világ útja, ezért - tudatában vagyunk, hogy - nem lesz könnyű. Nem lesz olyan nagy termésünk, mintha mindenféle vegyszereket használnánk, mintha mű ételekkel etetnénk az állatainkat. Nehéz erre az útra, de bízom benne, hogy Isten áldását adja rá. Az elv az, hogy valami olyasmit adjunk a vevőknek, ami meggyőződésünk szerint jó, amit magunknak is adnánk, azt adjuk is.

Nosztalgia Klub

2015. november 13-án *Nosztalgia Klubot* rendezett az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Bp. Főv. II. ker. Örmény Önkormányzat a nyári Barangolás képei levétítésével és előadásával: *Négy ország – egy nemzet* címmel. A közösség tagjai átvehették a DVD-re mentett képeket, kisfilmeket is.

M